

Financieel rapport impact energiekosten op zelfstandige supermarkten

Algemene conclusies

1. Evolutie handels- en winstmarge afgelopen boekjaren (= financiële reserves)

90% van de zelfstandige supermarkten zijn via franchisecontracten aangesloten bij één van de drie grote retail formules (Carrefour, AHDelhaize of Colruyt Group Retail Partners). Zo'n franchiseformule bepaalt zowel de aankoop- als verkoopprijzen zodat de aangesloten ondernemers hun kosten/baten beheer enkel kunnen sturen op de diensten & diverse goederen (waaronder energiekosten) en personeelskosten.

De voorbij boekjaren werd duidelijk dat, door toedoen van de verhoogde concurrentie in een oververzadigd supermarktlandschap, de zelfstandige ondernemers (doorgaans franchisenemers) geconfronteerd werden met dalende handelsmarges en winstcijfers:

2018: handelsmarge 21, 01% en winst boekjaar €86.059 en #verliesbedrijven en 24,9%

2019: handelsmarge 20,33% en winst boekjaar €84.097 en #verliesbedrijven 20,2%

2020: (*Coronajaar*): handelsmarge 20,56% en winst boekjaar €211.230 en #verliesbedrijven 4,8%

2021 (*nog niet alle balansen ingediend!*): winst boekjaar €181.202 en #verliesbedrijven 16,3%

Uitgezonderd in het Coronajaar kon, door toedoen van deze dalende handelsmarge en winst, de meerderheid van de betrokken ondernemingen onvoldoende reserves opbouwen om, naast de gebruikelijke en periodieke investeringen, de meer ingrijpende winkelvernieuwingen door te voeren (e-commerce!), noch de investeringen te doen met het oog op de energietransitie.

Bij de bedrijven die het kalenderjaar volgen, zat in 2021 nog een beperkte lockdown hefboom. Bij diegene die een gebroken boekjaar indienen merken we een veel negatiever resultaat. In de tweede jaarhelft speelde immers de concurrentie weer voluit met niet alleen dalende marges, maar ook voor velen een lagere omzet (sommigen rapporteren weekcijfers die 10 en 20% lager zijn dan het jaar voordien). Die ommekeer blijkt ook uit het (weer) stijgende aantal verliesbedrijven, ook procentueel.

2. Impact verhoogde energiekosten op winst en aantal verliesbedrijven

Om de impact van de verhoogde energiekosten te meten, zijn er de eerste neergelegde balansen van 2022 bekeken (24 bedrijven, 31 winkels). Het gaat per definitie over gebroken boekjaren met doorgaans één kwartaal in 2022 of iets meer. De cijfers dekken dus vooral kalenderjaar 2021 met een paar maanden van 2022. Dus in die zin is de volle impact van de stijgende kosten en dalende opbrengsten niet weergegeven in een aantal cijfermatige analyses (zie verder). Buurtsuper.be ontving echter de afgelopen maanden tal van energiefacturen waardoor deze analyse een projectie kan maken van wat de impact van de verhoogde energieprijzen op de uiteindelijke rendabiliteit van de betrokken ondernemingen zal zijn. Die projectie houdt dus geen rekening met september en het volledige 4^e kwartaal van 2022. De situatie die hier wordt geschetst zal dus einde boekjaar 2022 naar alle verwachting veel negatiever zijn.

Los van stijgende energieprijzen, neigen andere ratio's in boekjaar 2022 immers naar verdere negatieve cijfers. De detail balansen uit 2022 met omzetten die worden aangevuld met vertrouwelijke (voor)informatie van interne balansen, samen 30 balansen, geeft aan dat:

- Verkopen blijven dalen
- De promoties halen een stevige hap uit de marges die ook weer dalen
- De loonkosten stijgen (reeds 3 indexaanpassingen van telkens 2%! / loonkostenstijging zal in 2022 ca. 10% bedragen of hoger dan laatste drie boekjaren samen!)
- De energiekosten stijgen sterk, in de meeste gevallen drie keer of meer boven die van 2021!

De verschillende resultaatniveaus gaan dus fel achteruit. Zo valt de gemiddelde winst voor de balansen die de 2^e helft van 2021 meepakken (gebroken boekjaar 2^e helft 2021 en 1^e helft 2022) al terug naar €104.000 euro (t.a.v. €181.202 voor het kalenderjaar 2021). Onze analyse zal uitwijzen dat in 2022 door toedoen van de hogere energie- en loonkosten de impact op het volledige boekjaar 2022 dermate nefast zal zijn dat de meerderheid van de zelfstandige supermarkten verlies zullen maken.

Impact energiekosten op volledige boekjaar 2022

Louter op gemiddelden van 2021 gebaseerd is de kosten voor energie €71.340,76 per jaar. De verschillen liggen aan vele factoren, zoals het al dan niet beschikken over zonnepanelen of warmtepomp. Hou evenwel rekening met het feit dat nogal wat uitbaters huren. Zij beslissen dus niet vrij over die investering. Soms is installatie zelfs onmogelijk omdat de winkels onderaan een appartementsgebouw liggen.

De gemiddelde zelfstandige supermarkt wordt momenteel in 2022 geconfronteerd met energiefacturen die verdrievoudigd zijn vergeleken met dezelfde maanden in 2021. Dit gemiddelde zegt uiteraard niets over de spreiding. Deze vaststelling maakt het mogelijk om een impactanalyse te maken op basis van de cijfers van 2021 door hierop een projectie te maken voor het complete boekjaar 2022. Dit brengt een jaarlijkse energiekosten op €214.022,28.

Afgezien van de stijgende energiekosten hebben we ook vastgesteld bij de onderzochte balansen in 2022 dat, zoals eerder aangegeven, de verkopen opnieuw zijn gedaald tegenover 2021 door toedoen van de tanende consumptie, ook de handelsmarge is gekrompen omwille door toedoen van prijspromoties en de stijgende verkoop van huismerken waar de marges voor de aangesloten franchisenemers kleiner zijn. Deze twee factoren zijn echter niet in rekening gebracht. In dit model hebben we wél de stijgende personeelskosten verrekend door toedoen van de indexaanpassingen op de lonen (+10%). De sector heeft reeds 3 indexaanpassingen van telkens 2% gekend en verwacht spoedig nog een 4e en voor het einde van het jaar eventueel 5e indexatie. Die staan los van de jaarlijkse baremieke aanpassingen.

Onze impactanalyse vertrekt van een cijfermodel dat is gebaseerd om de gemiddelde zelfstandige supermarkt en de balansen van 2021 (zie Excell bijlage op basis van 272 bedrijven). Deze gemiddelde supermarkt heeft een jaaromzet van 7.034.401,00 €, betaalt handelsgoederen voor een waarde van 5.725.356,80 € zodat er een marge van 1.388.649,80 € resteert om alle kosten mee te betalen (diensten & diverse goederen zoals huur, energiekosten,..., personeelskosten en de afschrijvingen evenals de andere dan bedrijfs- of operationele kosten). In 2021 boekt de gemiddelde zelfstandige supermarkt een batig saldo van 180.202,00 € die naar de reserves worden overgeboekt en waarvan de nodige investeringen kunnen worden betaald om de supermarkt competitief te houden.

Wanneer we de impact van de stijgende energie- (x3 of 214.022,28 €) en personeelskosten (+10% of 635.650,16 €) in 2022 loslaten op het rendabiliteitsmodel van 2021 dan resulteert dit in een verlies van het boekjaar van 20.265,90 €.

Toegepast op een staal van 272 bedrijven in 2021 waarvan er dan 39 verlies leden (14,3%), zou het bovenstaande betekenen dat 146 supermarkten door een verdriedubbeling van hun energiekost, zou gaan verlies lijden (53,68%). Omdat in de hogere omzetklassen nogal wat organisaties toch een eerder laag rendement halen terwijl ze door hun oppervlakte extra gevoelig zijn voor de energiekost, kan dat aantal oplopen tot 175 winkels of 64,34%. Als we het effect van de loonindexering in 2022 daar bij rekenen is de conclusie dat 7 op de 10 zelfstandige supermarkten dit jaar verlies zullen lijden.
